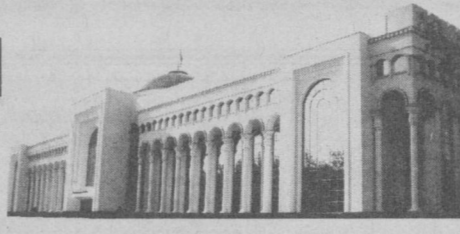

ТО'ЛОҚШКЕНТ ОҚШОМ

ШАҲАР
ИЖТИМОЙ-
СИЁСИЙ
ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 95 (9.287) 1999 йил 16 август, душанба

Сотувда эркин нархда

ДАВР САДОСИ
БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН СЎНГИ АХБОРОТЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

◆ **КЕЧА** ПОЙТАХТИМИЗНИНГ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА «ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МАНИМ» ҚЎШИҚ БАЙРАМИ КЎРИК-ТАНЛОВИ СОВРИНДОРЛАРИ ВА САҢЪАТ УСТАЛАРИ ИШТИРОКИДА КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТИ БЎЛИБ ЎТДИ.

◆ Мамлакатимиз Мустақиллигининг 8 йиллиги байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш Республика таъкидлий кўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда тегишли вазирлик, уюшма, идора ва ташкилотларнинг раҳбарлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

◆ Биринчи қақриққ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн бешинчи сессияси 1999 йил 19 август куни соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

◆ Навбатдаги «Саломатлик» поёзди Тошкентдан Қорақалпоғистонга жўнаб кетди. Бу тadbир Ўзбекистон Мустақиллигининг 8 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган Экология ва саломатлик кўнралининг учинчи босқичи доирасида ташкил этилди. Поёздини тузишда ва ундаги хизмат юкларини тўплашда бир қанча давлат ва жамоат ташкилотлари, республикаимизда ишлаётган қўшма корхоналар фаол иштирок этди.

◆ Самарқандда «Шарқ тароналари» иккинчи халқаро мусика фестивали бўлиб ўтадиган Регистон майдонини безаш, театрлашган томошани мукамал ҳолга келтириш, томошабинлар ва фестивалга меҳмонларни қабул қилиш ва уларга хизмат кўрсатишни намунали ташкил қилиш бўйича ишлар нихосига етказилмоқда.

◆ Тошкент вилояти Зангйотта туманидаги «Зангиота» хўжалигида «Хотин-қизларнинг демократик жамиятдаги ҳуқуқлари ва ўрни» мавзусида илмий-амалий семинар бўлиб ўтди. Тошкент вилояти ҳамда Тошкент шаҳар хотин-қизлар кўмиталари ҳамкорлигида ташкил этилган мазкур анжуманда шаҳар ва туман хотин-қизлар кўмиталари раислари, таълим муассасалари, «Маҳалла», «Камолот», «Наврўз» жамғармалари вакиллари, ҳуқуқшунос олимлар иштирок этдилар.

◆ Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Алломиш» дostonи юбилейига бағишланган тadbирлар режасини ишлаб чиқди. Шу муносабат билан шу йилнинг октябр ойида ўтказиладиган халқаро конференцияга Япония, Германия, Туркия, Эрон, Россия, Қозғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон каби мамлакатлардан адабиётшунос олимлар, мутахассислар иштирок этиши кўзда тутилмоқда. Қўлуғ санага бағишлаб китоблар нашр этиш ишлари ҳам бошлаб юборилди.

ЖАҲОНДА

◆ **КЕЧА** Ҳиндистон халқи Ҳиндистон Республикаси Мустақиллиги кунини нишонлади.

◆ Россия Бош вазири вазиғасини бажарувчи Владимир Путин 2000 йилда бўлиб ўтадиган сайловларда Россия Президентлигига ўз номзодини албатта қўйишини маълум қилди.

◆ Тожикистон альпинистлари Помирнинг энг юқори чўққисини забт этишга киришди. Уларнинг ортидан Ҳамдўстлик мамлакатлари, шунингдек, Германия, Франция, Испаниядан келган спортчилар тоғ чўққисига йўл олишди. Чўққига қўтарилиш фақат спорт аҳамиятига молик бўлмай, тожиқ альпинистлари 7495 метр баландликдаги чўққига амир Исмоил Солмонийнинг бронза ҳайкалини ўрнатишга аҳд қилишган.

◆ «Оздодлик» радиосининг хабарига кўра, Ҳиндистон, Покистон чегараси яқинида жойлашган Қашмирда тўқнашувлар давом этмоқда.

◆ 17 август куни Қозғистон Ташқи ишлар вазири Қосимжўмарт Тўқаев икки кунлик ташриф билан Ҳиндистонга келди.

◆ Лондонда уй қамоғида сақланаётган Августо Пиночет Буюк Британияда вафот этиши мумкин. 83 ёшли генерални даволаётган шифокорлар куни кеча шундай расмий хулоса эълон қилди.

◆ АҚШ Федерал қидирув бюроси бармоқ изларини аниқлайдиган янги электрон тизимни яратди. Ушбу тизим бармоқ излари қайси одамга тегишли эканини санокли дақиқаларда аниқлаб беради.

◆ Япониянинг «Кадзима» қурилиш бирлашмаси 200 қаватли осмонўпар бино қуриш тўғрисида янги режа тузди. Ушбу бино тўрт қатладан иборат бўлиб, 67,6 квадрат метр жойни эгаллайди. Ҳисоб-китобларга кўра, бино қурилишига 1 триллион иен сарфланади. Лойиҳачиларнинг фикрича, баландлиги 800 метр бўлган ушбу бинони 7 йил мобайнида тиклаш кўзда тутилган.

◆ Маълумотларга қараганда сўнги олти ой ичида Карелияда (Россия) заҳм билан касалланш 150 бараварга кўпайган. Энг ачинарлиси эса бу касаллик ўсимирлар ва болалар орасида тарқалмоқда.

◆ Грузияда яшовчи қурдлар ўз она тилида ойда бир марта нашр этиладиган «Главеж» (Тонг юлдузи) деб номланган газета нашр эта бошлади.

◆ Эстония Президентини Леннарт Мери 10—11 сентябрь кунлари Ялтада бўлиб ўтадиган Қора ва Болтиқ денгизлари ҳавзасидаги 20 давлат раҳбарлари ҳамда ҳукумат бошқаруларининг саммитида иштирок этди.

◆ Япониянинг «Сони» корпорацияси компьютерлар учун «қаттиқ диск» ишлаб чиқди. Бу қурилма «Нихон дзэон» кимёвий компанияси билан ҳамкорликда яратилди.

◆ Никарагуа мамлақати президенти Арнольдо Алеман қуролли қучлар таркибини қисқартириш ташаббуси билан чиқди. Унинг айтишича шу орқали давлат бюджетининг анчагина қисми тежаб қолинади.

ПОЙТАХТДАГИ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАР

Тошкент шаҳар ҳокимида 1999 йилнинг биринчи ярмида амалга оширилган иқтисодий ислохотлар ажулали бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг Вазирилар Маҳкамасининг йиғилишидаги мавзусида илгарурилган вазиғаларни бажариш юзасидан семинар-кенгаш бўлиб ўтди.

Унда шаҳар туманларининг ҳокимлари, Давлат мулк кўмитаси шаҳар бўлимишлари, Республика товар ишлаб чиқарувчилар ва тadbиркорлар палатаси, Бизнес-фонд ва бошқа ташкилотларнинг вакиллари иштирок этди. Семинар-кенгашни Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов олиб борди. Мазкур идораларнинг Ўзбекистон Республикаси Ва-

МУСТАҚИЛЛИК — МЕНИНГ ТАҚДИРИМДА

1. Мустақиллик деганда нимани тушунасиз?
2. Утган саккиз йил давомида шахсий ҳаётингиз, ишингиз, оилангизда, сиз яшаётган худудда рўй берган қандай ўзгаришларни алоҳида таъкидлаган бўлар эдингиз? Ватан истиқбол, фарзандлар келажagini қандай тасаввур этасиз?
3. Мустақиллик равнақи учун қандай ҳисса қўшасиз? Ватанпарварлик ва миллий гурур — бу сизни нималарга даъват этади?

«Тошкент оқшоми» анкета саволларига Низомий номли Тошкент давлат педагогика университетининг проректори, тарих фанлари номзоди Абдуғафур ҚИРҒИЗ-БОЕВ жавоб беради.

1. Мустақиллик бизга жуда кўплаб неъматларни инъом этди. Энг аввало тилимиз, динимиз, анъанаю кадриятларимизга эга бўдик. Барча моддий ва маънавий бойликларимиз беминнат ўзимизники бўлди. Жуда кўплаб имкониятларни вужудга келтирди. Йилига минглаб ватандошларимиз ҳаж сафарига бориш бахтига муяссар бўдилар. Мана шуларнинг барчаси озодлик, Мустақиллик дегани эмасми? Яна энг муҳими ҳар бир ўзбекистонлик фуқаро эркин фикрлайдиган бўлди.

2. Утган саккиз йил давомида мамлакатимизда улкан ўзгаришлар рўй берди. Тарихан қисқа вақт ичида бир неча ўн йилликлар давомида бажарилиши керак бўлган ишлар амалга оширилди. Шу яқин кунлар ичида мамлакатимизга келган одам юртимизнинг бугунги қиёғасини, унда жадаллик билан олиб борилаётган ишлар суръатини кўриб ҳайратланиши ҳеч гап эмас. Янги турар жой ва маънавий хизмат кўрсатиш бинолари қад ростлади. Ушлаб олий ўқув юртилари, бир қанча академик лицейлар, касбунар коллежлари фаолият кўрсата бошлади. «Татлим тўғрисида»ги Қонун ҳамда Кадрлар таъбирлаш бўйича миллий дастурнинг қабул қилинганлигини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Бундан ташқари ҳуқуқий демократик давлат қуриш сари оидмалаётган жамиятимиз инсонлари онгида янги таваққур рўй берди. Халқимиз Президентимиз томонидан амалга оширилаётган ислохотларнинг тўғрилигини тушуниб этди.

Ҳар қандай келажак буюк давлатни ҳам жисмоний ҳам маънавий соғлом авлодлар қуради. Ватан истиқболини фарзандларсиз тасаввур этиб бўлмайди. Мамлакатимизда Ватан ва фарзандлар истиқболини кўзлаб ташкил этилган «Умид» жамғармаси орқали ўғил-қизларимиз АҚШ, Германия, Франция, Япония сингари ривожланган давлатларда ўқиб қайтмоқдалар. Буларнинг барчасини келажак буюк мамлакат фарзандларининг ҳам келажак буюк бўлишига қўйилган пойдевор дейишимиз мумкин.

3. Мен фаолият юрифтаётган маскан 24 миллиондан ортиқ аҳоли истиқомат қилаётган республикаимизда энг йирик олий ўқув юртиридан биридир. Негаки бу ерда таълим олган талабалар турли вилоятларда миллиятимиз келажак буюк ўғил-қизларга таълим-тарбия берадилар. Уларнинг қўлига ёш авлод ишониб топширилади. Ана шундай билимдон, етук мутахассисларни маънавиятли, ватанпарвар, миллият гурури бўлган ёшларни тарбиялашдек ҳам шарафли, ҳам масъулятли ишда менинг ҳам ҳиссам қўшилаётганидан фахрланаман.

3. Мен фаолият юрифтаётган маскан 24 миллиондан ортиқ аҳоли истиқомат қилаётган республикаимизда энг йирик олий ўқув юртиридан биридир. Негаки бу ерда таълим олган талабалар турли вилоятларда миллиятимиз келажак буюк ўғил-қизларга таълим-тарбия берадилар. Уларнинг қўлига ёш авлод ишониб топширилади. Ана шундай билимдон, етук мутахассисларни маънавиятли, ватанпарвар, миллият гурури бўлган ёшларни тарбиялашдек ҳам шарафли, ҳам масъулятли ишда менинг ҳам ҳиссам қўшилаётганидан фахрланаман.

Ушбу ишнинг маънавий ҳақида батафсил хикоя қилинади. Мазкур китоб ўзбек халқининг ўтган асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб то ҳозиргача 130 йиллик тарихи бўлиб қолади.

Мажлисда сўзга чиққан Юнусовод тумани ҳокими ўринбосари В. Латипов туман худудида қатагон қурбонларига атаб ёдгорлик ўрнатиш ташаббуси ҳақида гапириб берди. У мазкур ёдгорлик белгиланган мuddатда — республикаимиз Мустақиллигининг ўн йиллиги кунигача қад кўтаришига қатъий ишонч билдириди. Мажлисда шунингдек, «Шаҳидлар хотираси» хайрия жамғармаси ижроия директори Б. Тошев ҳам сўзга чиқди. У жамғарманинг мақсад ва вазиғалари, унинг аҳамияти ҳақида гапириди. Ишчи гуруҳи мажлисини шаҳар ҳокимининг ўринбосари Э. Эрнарзоров олиб борди.

ИСТИҚЛОЛ БЕРГАН БУЮК НЕЪМАТ

Рустам Шарипов олган суратлар.

МУСТАҚИЛАЛИК 8 ЮКСАЛИШ ЙИЛАРИ

Мустақил ўлкаимизда истиқлолимизнинг саккиз йиллик қўлуғ тўйи нишонланадиган файзли дамларга ҳам санокли кунлар қолди. Ҳозир қаерга борманг, одамлар чехрасида қувонч, руҳий бардамлик, истиқлол шукҳи мавжудлигини кўрасиз. Дарҳақиқат, ҳар дамимизда истиқлолимизнинг саккизинчи доғони бўлмиш ушбу Аёллар йилида ҳам шахримизда бир қатор ноёб ишбуотлар, замонавий турар жой бинолари бунёд этилгани, кўлаб академик лицейлар ва коллежлар қад кўтарилгани, пойтахтимиз қиёғаси кун сайин гўзаллашиб бораётганининг гувоҳи бўлмақдамиз. Айниқса, Мустақиллик майдонида байрамга тайёргарлик ишлари қилиб кетган. Ҳар бир ўзбек учун энг муваффақ байрам ҳисобланмиш мустақиллик таинанчаларининг ўзига хос нишонланмиш таъминлаш борисида бу ерда бунёдкор муҳандисларнинг кўли-қўлига тегмайлиги. Биз одатодий навбатдаги дам олиш кунига одамиз билан шахримизнинг бош майдони атрофидаги хибонлар, гўзаллигу улғуворликда беназир ишбуот — Хотира майдонини айланиб юриб айрим шахримиз меҳмонларни юртдошларимизни суҳбатга тўртдик.

— Жаҳон мамлакатлари бўйлаб саёҳат қилишни, турли халқлар урф-одатлари билан танишишни жуда ёқтираман, — дейди французиялик тadbиркор Мишел Трезор. — Очиғини айтганда бундан ўн йиллар муқаддам ҳам биз хорижликлар Ўзбекистон Республикасини, саҳий ва бағри кенг ўзбек халқи борлигини билмас эдик. Тўғри, Самарқанд, Бухоро, Хива шаҳарларидаги ноёб тарихий ёдгорликлар, буюк соҳибқирон Амир Темур тўғрисида оз-моз хабардор бўлсак ҳам тасаввуримизда фақат ўша иттиқот гавдалариди. Мана, насиб этиб, мустақиллигининг саккиз йиллиги арағасида шарқ машъали деб ном олган гўзал пойтахтингизда бўлдим, бу ерда кўрганларимдан, рўй берган улкан ўзгаришлардан ҳайратда қолдим. Париждан гўзаллиғию салобати учун жаҳон пойтахти деб номла-

салар, Тошкент шубҳасиз Осиё пойтахти деган номга сазовордир. Зеро, бир ҳафта давомида шахрингизни айланиб, Мустақилликдан сўнг ўтган қисқа мuddат ичида қад ростлаган Теурийлар тарихи давлат музейи, «Юнусовод» спорт-соғломлаштириш мажмуаси, Амир Темур хибоси, Ўзбекистон Республикаси Миллий банки, «Жар» спорт маркази каби бетакрор ва гўзал ишбуотларни кўриб, халқингизнинг меҳнатқашлиғию меҳмондўстлиғига тан бердим. Юртбошингиз Ислам Каримовнинг одило-

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИДА АЖДОДЛАР ХОТИРАСИ МУҚАДДАС

Пойтахт ҳокимлигида қатагон қурбонлари хотирасини абадийлаштириш бўйича ишчи гуруҳининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Республика комиссияси раиси Н. Каримов мамлакат озодлиғи йўлида жонларини қурбон қилган ватанпарвар-

Эътироф

ДУНЁДА БОҚИЙ ТУРГИН ОНА ЮРТ ЎЗБЕКИСТОНИМ!

на сиёсати эса Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига шахдам қадамлар билан кириб боришига имкон яратмоқда. Энг муҳими, бу ерда хорижлик тadbиркорларнинг фаолият юритишлари учун бир қанча қўлайликлар ва имтиёзлар мавжуд экан. Албатта, Францияга қайтганимда барча яқинларим, ёру дўстларим билан улкан таассуротларимни ўртоқлашаман. Фурсатдан фойдаланиб эса, барча ўзбекистонликларни кириб келаётган қўлуғ байрам билан табриқлайман. Россиялик иқтисодчи,

ларни батафсил ва синчиклаб ўрганиш керак бўлади. Бунинг учун турли архив ташкилотлари, музейлар, кутубхоналар билан, шунингдек, республикаимиз ташқарисидани шундай муассасалар билан мустаҳкам ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш зарур. Барча тўпланган маълумотлар асосида «Қатагон қурбонлари» кўп томли хотира китоби нашр этилади. Унда қатагонга учраган ҳар бир ватан-

изхорини баён этди Қашқадарьнинг Чироқчи туманилик табаррук отахон Ортиқали бобо Эгамбердиев. — 30-йиллардаги очарчилик урушларини ҳам кўрдик, қийинчилик даврларда бир бурда нонга зор холда қандадан-қанда одамларнинг очликдан шишиб ўлгани, қолхоз даласидан бир қисим бугдой олиб оч-наҳор болаларига едиргани учун Сибирга сургун қилинган кишиларнинг аянчли қисматларига жонли гувоҳман. Умрим бино бўлиб, бундай дорилмон, хур ва эркин замонни кўрмаган эдим. Мустақиллик ҳар бир инсонга чексиз имкониятлар берди. Менинг бир ўғлим фермер бўлса, бошқаси тadbиркор. Юртига ҳам, оиласига ҳам фойдали тегаетганидан хурсандман. Тошкентда яшаётган ўғлимдан хабар олгани келиб, баҳонада Хотира хибосида И жаҳон урушида бедарак ўйолган яқинларим руҳига Қурьонни қарим оятларидан тилловат қилиш ниятида бу ерга ташриф буордим. Юртимиз ўтмиши, тарихи, ноҳақ халок бўлганларнинг пок хотирасини тиклаш йўлида шундай улкан ишларни амалга ошираётган Юртбошимизга ҳам мустаҳкам солиқ тилаб, дуо қилиб қоламан.

Юқоридики дил сўзларини тинглар эканмиз, қалбимизда мустақил юртимиз зришаётган ютуқлардан янада фахрланиш хислари жўшурди. Дунё турғунча тургин она юрт Ўзбекистоним дея хитоб қилгим келди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

дошимиз ҳақида батафсил хикоя қилинади. Мазкур китоб ўзбек халқининг ўтган асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб то ҳозиргача 130 йиллик тарихи бўлиб қолади. Мажлисда сўзга чиққан Юнусовод тумани ҳокими ўринбосари В. Латипов туман худудида қатагон қурбонларига атаб ёдгорлик ўрнатиш ташаббуси ҳақида гапириб берди. У мазкур ёдгорлик белгиланган мuddатда — рес-

ШОРЛАЙВЕР, ВАТАНИМ ИЖВОЛТИ

ИСТИҚЛОЛ ҚУЙИШИ!

- Мустамлакачилар бошимизга не қилдиларди?
- Босқинчиларга қаттиқ нега керак эди?
- Қизил империя нега ич-ичидан чириб емирилди?
- Жаҳон халқларидан кўпчилигини ўша тузум қандай қалғанди ва бунинг оқибати нима бўлди...

ХУРМАТЛИ ўқувчимиз мазкур саволларга аниқ жавоб қутади. Аммо, кўриниб турибдики, саволлар ўта мураккаб, қўлини гоят кен, илдизи чуқур. Бир мақолада уларнинг ҳаммасига тўла жавоб бериш янада мураккаб. Модомики, Истиклолимизнинг музаффар оидиллари жадал суратлар билан илгарилардан бир пайтада унинг натижалари ҳақида ҳар қанча эзилса, воқеа-ҳодисалар аслида яхши ният билан баҳоли қудрат ташкил этилса, Ўзбекистон шу қисқа муддатда нималарга эришгани ҳақида ўқувчи шунга таъсирланади, пок кўнгли шунча таскин олгандек бўлади. Шу вақтгача оммавий ахборот воситаларида, жаҳондаги деярли барча софидил давлат ва жамоат арбоблари, журналистлар орасида республикамиздан ижобий ўзгаришларга эришгани ҳақида ўқувчи шунга таъсирланади, пок кўнгли шунча таскин олгандек бўлади. Шу вақтгача оммавий ахборот воситаларида, жаҳондаги деярли барча софидил давлат ва жамоат арбоблари, журналистлар орасида республикамиздан ижобий ўзгаришларга эришгани ҳақида ўқувчи шунга таъсирланади, пок кўнгли шунча таскин олгандек бўлади.

Мокка олинар, сургун қилинар ёки отиб ўлдирлар эди... Бу ҳолатларни юз йиллар илгари ҳам, кейинги бутун шўро даврида ҳам бемалол айтиш, шарҳлаш батамом тақийланган келгани ҳақида эндигина... Истиклолимиз тубайли ошқорга айланган ҳолатларга эга бўлди. Лоқал босиб ўтган йўлимиздаги фожиаларни айтиш мумкин бўлган қўлларга етиб келганимиз учун ҳам истиклолимизни буюк ва бизга ато этган ҳуқуқларимиз унинг шонли самараси деб атамаймизми?! Бу бизнинг мазъавиятимиз оламиди эришадиган энг юксак зафарларимиз эмасми?!... Бизнинг Истиклолимизнинг давлатчи маънавий буюклиги ва шонлиги шу нуктада ўзифодасини топади... Негаки,

манфаат, тақдирини ўйлаб яшайдиган бирор кимса — бундан, бу олий максаллардан четда туролмайди. Гарчи истиклолимизнинг қанча ҳуқуқлари (ҳок четда, ҳок ичимизда) бўлсин, қарамлик нима-ю эркинлик нима-ю келинми билмасликлари мумкин эмас, бунинг ўрнида идрок этолмаганлари ё манфаатга ҳаста дейиш мумкин, чунки бунинг турши тушунмаслик учун ҳам маънавий, ҳам жисмоний кўр ва қар бўлиш керак... Кизил империя ҳокимиятга нима-ю деб, нима-ю қилиб келгани ҳақида кўп эзилди ва ҳамон эзилмоқда. Бутун Россия ва унга қарам республикалардаги халқлар ва миллатларни «минг хил гуруҳ ва табақага бў-

— кундалик одат тусига кириб қолди. Қамаш, отиш узун ўғри, муттахам бўлиши шарт эмас, эс-хушини таниган, ўз инсоний ҳуқуқларини жиндай англаб, истакларини турғи баён қилишининг ўзи кифоя қиларди... Инсондан инсонийлик эмас, кўр-қурона итоат этиш талаб қилинди. Барча, энг оддий ҳуқуқлардан ҳам маҳрум этилди. Чингиз Айтматов бу ҳолини машҳур «Қунда» романида Манкурт ибораси билан нақадар дахшатли оқибатлари билан дедал очиб ташлагани романни ўқиганларга маълум... Улар биздан айнаи ўшандай манкуртликни талаб қилишар, яъни буйруқларини ҳудуд кўр ва қардай бажаришга мажбур эйтишарди... Ундан бошқаси, қамок, отиш билан аяқларнард... Қатлиом қўзиллар-ю ана шундай ҳаёт тарзини сақлаб туриш учун керак бўларди. Қатлиом асосан «бу-ра халқ» ва миллатнинг энг етук вақиллари, яъни миллатнинг ашҳони, ори, умид, озуллари нифода этакдиган гулларига энг кўп таъдиб этиларди. Чунки улар халқ иродасини нифода этакдиган буюклар эди-да!

Шу ўринда яна бир нуктага эътиборингизни торттишимиз керак бўларди: даҳоларни тақийлаб авжага чиққан ҳамма даврларда улар урғинга қиллар бўлиб қолган бўлиши мумкин. Бизнинг ҳаётимизда «буларнинг қайси бери» деган сўзларни эшитиб қолган бўлишимиз мумкин. Бизнинг ҳаётимизда «буларнинг қайси бери» деган сўзларни эшитиб қолган бўлишимиз мумкин. Бизнинг ҳаётимизда «буларнинг қайси бери» деган сўзларни эшитиб қолган бўлишимиз мумкин.

ва бундан кейин ҳам давом этакдиган эскилик билан янгилик тараққийот билан ора-кага тортувчилар, шу билан бирга шахсий манфаатини ўз халқи, миллати, жамяти манфаатларидан юқори қўядиган худдинлар орасида табиий рўй берадиган эдикдир... Хар бир ўтиш даврида ўзини фақат амал орасида бойлик ортириб олишга урадиганлар ҳамма бўлган, бундан кейин ҳам бўлади; аммо улар навабати билан халқнинг, яратганининг қаҳрига қўймайди, жазосини олмай қолмайди... Зеро, ҳаётда буларнинг мисоли кўп, бизнинг ўшадиган кўр-қўр келадиганлар, ҳадисларда ҳам бу ҳақда доим таъкидланган келгани ймон-этиқоди бутун, маърифатли шахслар бунинг учун қурқад этакдирлар... Мақоламиз бошида қўйилган охириги саволга юқорида бир қадар жавоб чиққан бўлса керак; шунинг ишобига олиб ҳақда қўшимча қилиш жоиздир. Гап шундаки, қизиллар дастлаб бутун жаҳонда энг онгли инсонлар қалбига муттасил қайнаб этакдиган олий максалларни нифода этакдиган ваъдалар билан майдонга чиқди ва қўлларни бунга қўйди. Хир Айтматов мамлакатда яшадиган Жонридин «Дунёни титратган ўн кун» асаридан ошлар французларнинг вақили эган «Байналмилал» қўшигини бир эсласал! Ҳатто қизиллар қат этакдан шир Чўлпондек бир буюк этакдан ўша сўзларга ишонтирилганига бечорачилигимиз қўнғилди нима-ю кечмаган дейсиз? Арёб өзүчиси Соҳиб Жамол октябр тўнтаридан кейинги дастлабки йиллардаёқ унинг ширлар-ю ваъдаларига ишониб ватанидан (Бағдоддан) Москвага йўл олган... Бор-йўғидан айрилиб ақка ўзи Москвада бир хонали уйда қўнғилди қўнғилди, бутун умидларини сароб бўлган ҳақда қўшимча қилиш жоиздир. Шу ўринда қўшимча қилиш жоиздир. Шу ўринда қўшимча қилиш жоиздир.

Ҳамкорли

АЛОҚАЛАР ЯНАДА МУСТАҲҚАМЛАНАДИ

Юртимиз мустақиллигининг саккиз йиллиги и шонлинига ҳам саноқни қўнлар қолди. Уш тарихан қисқа давр ичиде мустақил мамлакатимиз жуда қатти ижобий ўзгаришлар, кенг қамровли и дохотлар амага оширди. Ана шу ривожланиш таракқийотни хорижий мамлакатлар билан бўлаётган ҳамкорлик алоқаларимиз тасаввур этиб бўлмай Жамоатчи муҳбиримиз Германиянинг Ўзбекистонда Фавқуллоҳ ва Мухтор эҳисси жаноб доктор Рай ҳарт Биндзайл билан учрашиб, Германия билан Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари, бу бора эришилган ютуқлар, келгуси режалар ҳақида сўз бериши сўради.

— Жаноб элчи, Республикаимиз Мустақиллигининг саккиз йиллиги муносабати билан Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари ҳақида гапириб берсангиз.

— Мен шуни мамнуният билан қайд этишни истардимки, Германия билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатлар, алоқалар, қайси соҳада бўлсин, ўзаро ишонч асосида муваффақиятли равишда ривожланиб бормоқда. Ҳабарингиз бор, ўтган йилнинг кузида Бонн ҳукумати таркибда ўзгаришлар этак берди. Бирок, бу ўзгаришлар мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларга заррача бўлсин, салбий таъсир қилгани йўқ, аксинча таъсир давлат ўртасидаги алоқалар тобора яхшилана бораёттир. 1999 йил бошланишданок мамлакатларимиз ҳамкорлиги билан боғлиқ муҳим воқеаларга бўлди. Феврал ойида Гамбургда бўлиб ўтган иқтисодий анжуманда 280 та олий фирмалари қатнашиб, Ўзбекистоннинг бугунги иқтисодий салоҳияти билан яқиндан танишиш имконига эга бўлди. Апрель ойининг ўрталарида Саксония ўлкасининг иқтисодий вазири амалий ташир билан Ўзбекистонда бўлди. Шу йил кузда Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Комилловнинг Германия ишлар вазири Фишер билан учрашиб, музокаралар олиб бориши қўнмоқда.

— Ана шу муносабатлар ривожиде истиклолнинг роли қандай?

— Ўзбекистон эришган истиклол Республикаимизнинг нафақат Германия, балки жаҳоннинг жуда қўнлаб мамлакатлари билан сиёсий, иқтисодий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқаларни ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларни яратиб берди. Тўғри, бундай алоқалар илгари — собиқ совет даврида ҳам бор эди: сайёҳлар алмашилиши, олим тилининг ўқитилиши ва ҳоказо. Бирок, ў алоқалар асосан собиқ ГДР билан, яъни бир ёқлама, ҳе-гараланган эди. Москва, Ленинградга келиш мумкин, Тошкентда бориш эса жуда қийин эди. Мана, замоналар ўзгариб, мустақиллик туфайли юртларимиз ўртасида алоқаларга кенг йўллар очилди.

— Бугунги кунда Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги тобора ривожланиб бораётган ҳамкорлик алоқаларини қандай тавсифлаб берган бўлардингиз?

— Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари миз сиёсий, иқтисодий маданий ва бошқа соҳада жуда муносабатларимиз 19 йилда собиқ ташқи ишлар вазири вазири Сий мақсатдашувлари (марали бўлапти. Иқтисодиёт соҳасида гапирдиқ бўлсақ, ўзбек-олмон соҳа алоқалари ва Германиянинг Ўзбекистонга молвий маблағлар ажратаётганини таъкидлаб ўтишнинг ўзи кифоя қилади, д ўйлайман. Йилига 25-миллион олмон марка микдориде ажратилаётган бўлишига эрдан асг да кредит деб аталса, унинг фойз ставкаси жу-оқ, атиги 0,75 фоизни тақил қилади. Маданий соҳадаги алоқаларимиз келсақ, ўтган йилнинг а релида Тошкентда очилган Германияда Гёте инст-тутининг вақолатхонаси э гуниги кунда-турли таъдирлар ўтказиб, самарали фе-лият қўнатиб келмоқда. Ўзбекистонлик ўқитувчил ва ўқувчилар Германия рафидан стипендиялар б-лан таъминланмоқда. Албатта, бу борада Ўзб-кистоннинг «Умид» даст-ри (жамфармаси) бил-ҳамкорлик ҳам қўн келаяти. Булардан ташқари, ў бекистонлик ўқувчилар олмон тили дипломла-рининг топширилишини ҳ-муҳим маданий воқеа д-тавсифлаш мумкин. Бунд-и дипломлар Германия ўқ-юртларида имтиҳониси к-риш ҳуқуқини беради.

— Элчи жаноблари, Х асрда бўладиган ўзбе олмон алоқаларини қан дай тасаввур қиласиз?

— Бу алоқалар, ўша-ҳам шундай изчиллик б-лан мунтазам равиш ижобий ривожланиб бор-веради. Бунинг учун тў-асослар бор. Ўзбек халқ-га келгусида ҳам тинчли омонлик, барқарорли ижобий ўзгаришлар жара-нида омадлар тилайман.

— Миразали АКБАРС суҳбатлашди

ҚОБИЛИЯТЛИ ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Малакали мутахассис кадрлар тайёрлашда чет тилларнинг тугган ўрни катта бўлмоқда. Шу сабабли ҳам Тошкент Давлат техника университетиде ва масалага алоҳид аҳамият берилиб, ў ёки бу мутахассисликнинг пухта эглар жараёнларида хорижий тилларни ўзлаштиришга эре шилмоқда.

Олий ўқув юртининг энергетика факультетиде энергетиклар менежменти ўқув курсини йўлга қўйишда ингли тили сабоқлари қўн келди. Берлин техника университети, Афина технология институти билан ҳамкорлик фе-култетиде «Темпус-ТАСИС» дастури асосида ўқув машғу-лотларини ташкил этиш имконини берди. Факультет ўқи-тувчиларига шу дастур доирасида бу олий ўқув юртлари-да илмий тайёрларликдан ўтишда инглиз тили катта фой-да берди.

Университетнинг кон-технология факультети олимла-ри француз таъдиқотчилари ҳамкорлигида халқаро «Кон-фитус» дастури бўйича илмий ишлар олиб боришди. Ш-жараёнда ўзбек олимлари француз тили сабогини олди-лар. Инглиз ва француз тиллари нуфузини инобатга оли-дан эътиборан ҳар бир кафедрда махсус гуруҳлар ту-зилиди. Уларда амалга ошириладиган ўқув машғулотлар-инглиз ва француз тилларида олиб бориладиган бўлди. Бу гуруҳларга қобилиятли талабалар тест синовлар-бўйича қабул қилинади.

Ақбар АЛИЕВ

ИСТИҚЛОЛИМИЗ БУЮКЛИГИ НИМАДА?

ичингда дардинг бўлса, у сени муттасил қийнаса-ю ўзинг «мик» этолмасан, бундан кўра азоб борми?! Бундай ҳолини Абдурауф Фитрат хирмонда бугдой янчаётган ҳудудларни эътиборга ола-б қўйишнинг, гарчи қоринлар оқ бўлса-да, эгаси руҳлисиз — ўзлари тайёрла-нган бугдойдан бир қоп эолмадилар қабилда изоп-лаган эди... Эътибор бе-ринг, озуқани ўзингиз этиш-тирдигинг, ҳамон унинг ус-тинг қандай бақолаш керак? Россия ва унга қарам ўлкалар асримиз бошидан то иккинчи жа-ҳон урушигача ва ундан кейинги шўролар даврида қачон бир инсондай яшайди?! Тўғри, қизил-ларнинг амалдорлари барча ик-тиёларга эга бўлган ҳолда од-дий фукро нима қурди? Меҳ-натда худди маҳсусларча ишла-ди, еб-ичиш у ёқда турди. Ўз-хаётий фожиалари ҳақида оғиз очолмайдиган қўнларнинг ўзи-наси эмасмиди? Аҳолини тўғри-юқсизлашадиган ҳар бир халқ ким-милат даҳолари сиздигасига қириб турилган ХХ асрнинг 10, 20-йилларида то 90 йилларга давом этганини ким бил-майди? Истиклол дарди билан ён-б-йашган ва ишлаган Бехудий 1919 йилда қатл этилди. Муна-варқори, Фитрат, Чўлпон, Абду-ла Кодрий, Элбек, Ғози Юсуф, Боту, Ашурли Зоҳирий қоби да-ҳоларимиз, 20—30-йилларда Ҳа-биб Абдуллаев, Садриддин Ҳў-лдошев, Саъди Сирожиддинов, Фани Маълонув, Усмон Носир, Хамид Сулаймон, Шайхўда қа-би даҳоларимиз бошига солин-ган фожиалар — қизил импе-риянинг бутун туркий халқлар бо-шига солинган қўнларлар, фо-жиалар, зулматлар сифатида та-риқимизнинг энг қаро йиллари сифатида қалбларимизда фарёд чекади... Негаки, айни шу хо-лилар тилга олинган ва ҳали олинмаган минглаб буюкларим-из гоҳ мийда хонлар, беқлар, гоҳ чоқ Россияси, гоҳ қизиллар томонидан қамалди, сургун қи-линди, отиб ташлаб турилди... Бундай қурғунларни тарихда қўн-ликом деб аталадиган бўлди. Не-гаки, қизиллар учун қатл этиш

деб биларди: даҳоларни тақий-лаб авжага чиққан ҳамма давр-ларда улар урғинга қиллар бў-либ қолган бўлиши мумкин. Биз-нинг ҳаётимизда «буларнинг қай-си бери» деган сўзларни эшитиб қол-ган бўлишимиз мумкин. Бизнинг ҳаётимизда «буларнинг қайси бери» деган сўзларни эшитиб қолган бўлишимиз мумкин. Бизнинг ҳаётимизда «буларнинг қайси бери» деган сўзларни эшитиб қолган бўлишимиз мумкин.

далан қўйилар. Бу осон иш эмас эди. Ҳамон осон кечётган йўқ. Мустақилликлар пай-қўнғилди бунга қўнларнинг тайёр жавоблари бор. «Пастдан юқорига» деган сўзларни э-стишда энг онгисиз, хатто ҳо-ли ҳарфини ҳам танимайди-ган саводсиз одамларни қат-та-қатта амалларга қўйилар, ёнларига Москвадан «муо-вин» деган ном билан бир вақил ўтказилар ва ҳамма-ҳокимият ўша «муовин» қў-лида турарди. Нега дейсиз-ми? Бунинг отини мийсий республикаларга «мустақил-лик берилгани учун» бири-чи шахс маҳаллий миллатга мансуб деб жар солинарди. Айрим республикаларда миллий вақил бир умр биринчи шахс ла-возимига эришгани ҳам йўқ. Борлари ҳам жуда чекланган ҳо-лиларга эга эди. Бергина ми-фол, бир вилоят ёки шаҳар, районога биринчи партия қоти-би тайинланадиган бўлса, Москвага бориб «суҳбат»дан ўтиб-қолиб қурди, шу кундан бошлаб томоғига қармоқ солиб қўнлар-ди...» Энди бир тасаввур қили-нг, 1905—1917—18-йиллардаёқ Истиклол, тараққийот йўллари-ни тавсия этган Бехудий, Фитрат ва Кодрийлар сингари доши-мавландари кирган қизиллар — бутун Марказий Осиё халқлари-ни қўнғилди билан бугунги ми-ни уйламас эдилар. Шундан кей-ин на моддий, на маънавий ҳо-лилар қайдаган бўлсин!... Бундай бедолик, гаразли сийбат бирор даврда халқларни, ватанини, маънавий-у маданиятни ривож-лантиришга олиб келган эмас. Оқибат қаттиқ аста-секин ин-дан емирилишга, таназзулга сур-габ бургани тарихлардан маълум. Модомики — асли тағи-пуч ширлар, қуруқ ваъдалар билан алдам-қалдамга та-ниб иш қўнган давлат тузу-ми ўз ўзиндан ҳалокатга маҳ-кум этилиши — тарих ҳу-қумидир... То ҳокимиятга кел-гунча жар солиб берилган ваъдалар, сиртига шире се-билан, сохта ширлар собиқ Иттифоқни ич-ичидан емир-ди; бирок то унчага талай инсонларни қалғитди, йўл-лардан ҳоризига қалаётган

ОЗОДЛИК — БУ НАҚАДАР ТОТЛИ СЎЗ

Ўз элини, юртини, миллатини севмаган инсон қандайкам топилса керак. Мен ҳам барча қаторчи юртининг бутун борлиғим билан севман, қўн қорачиғимдай ардоқлайман. Мустақиллик ҳақидаги бир оғиз сўз, ажойиб қўнқиларни эшитганимда, шеърларни ўқиганимда юрагим ҳалққириб кетамди. Ўзбекистоннинг қай бурчада бўлмайин, мозиёга бир қўн ташлаб ўтгим келаверади.

...1916 йилги мардикорлик-ка олишлар, колхоз тузилиши давридаги «қулук» қилиб сургун қилишлар, 33-йиллардаги очарчилик, ҳақатчиликлар, ўз халқининг овоз ва мустақил яшашини учун курашганларга «босмачи» деган тамга бо-қошлар, 1941-йиллардаги уруш азобларини...афгон уру-ши, «Ўзбек иши», «пахта иши», эҳ-ҳай. Буларни санайверсақ адоғи бўлмайди!... Халқимиз шундай оғир қўнларни боши-дан кечирди, биргина нияти-миз энди бизни бундай қўн-лардан Оллоҳнинг ўзи асра-син!... Улуг боболаримиз ору-қилган озодалликка эришдик, мустақил бўлдик, жаҳонда те-нлар ичра деб тўлдик. Ўз-бекистон — деб аталдиш бу — Олтин водийда мустақил-лик шаббодаси эсиб туриб-ди. Бу эса — биз учун улуг неъматдир!

Халқимиз доно ва жасур Юртобосимиз раҳбарлигида янгидан-янги қўнқиларни деб этактапти. «Оқ олтин» деб аталган пахтаимизга, соф ол-тинимизга, «қора олтин»имиз-га — қўнқиларни, ҳамма беҳи-со — қўнқиларимизга ўзимиз эгаллик қила бошладик! Бу эса — Мустақил Республикаимиз-нинг яқин келажакда янада бий, тўқинчилик, фаровончи-лик улкасига айланшидан дарак бериб турибди. Тўғри, ҳозирча бироз қийинчиликлар ҳам бор, ле-

Тарадду

«МУСТАҚИЛЛИК» НАЖМАСИДА

Пойтахтимиздаги бош майдон Мустақиллик мизининг 8 йиллиги байра-ми ташналарига уюш-қоқилб билан тайёрла-моқда. Байрам ташна-лари ушбу майдонда бунёд этилган «Мустақил-лик» мажмуасидан бош-ла-ниб, бутун мамлакатимиз бўйлаб баралла ёйлади.

Хар йилгидек бош майдон-ни «Тошкентўйбойинвесту-риш» корпорациясининг «12-трест» хиссдорлик жа-миятига қарашли 2-механиз-ациялашган қўнма колоннаси қўли гул бунёдкорлари шо-диёнага ҳозирламоқда. Шу-нингдек, тайёрларлик ишла-

ларга ҳамда мамлакатимиз халқларига завқ бағишлашда ўз хиссамизни қўнлаётгани-дан бир олам қувончамиз.

Чинданами, айни кўнларда Мустақиллик майдонини ўзгача чирой кашф этиб, лойиҳа асо-сида бунёд бўлмоқда. Ҳаде-май бу ерда санъаткорлар-нинг байрам репетициялари бошлаб ўжорилди. Бунёд-корлар эса ўз вазифаларини сидқиқилдан адо этишиб, уларга қўнлар шараф ва ях-ши қайфият бағишлайдилар.

Дилноза ҒИЁСОВА. СУРАТДА: майдоннинг қў-риниши. Рустам Шарипов олган сурат.

Сув бутун борлиқнинг жони ва қони бўлиб, инсон ҳаёти ва табиат ривожидида аҳамияти беқиёсдир. Уни мавжудотнинг ҳеч қандай бойлигига алмашиб бўлмайди, муқобили йўқ ҳам. Жамики гўзалликнинг ибтидоси, тирикликнинг манбаи шу бўлиб, ўз номи билан оби ҳаёт — ҳаёт сувидир. Сув борки — ҳаёт бор. Инсон очликка чидаши мумкин, лекин сувсиз асло яшай олмайди. Кишилик жамиятидаги хизмату ҳиссаси буюк ва беминнатдир унинг.

Мутахассисларнинг маълумотларига қараганда, ер юзининг учдан бир қисми сув билан қопланган. Умумий сув миқдори эса 1,4 миллиард куб километри ташкил этиб, ялпи аҳолининг ҳар бирига 350 миллион куб метр сув тўғри келади. Лекин ачинарлики, ташвишланарлиси шундаки, инсон зоти ўзининг шахсий эҳтиёжи, мол-ҳоли-ю дов-дарахт ва экин-тикинларини сугориш, бординтки, иморати учун лой қоршида фойдаланган сув умумий сув миқдорининг бор-йўғи 2,5 фоизини ташкил этгани ҳолда, бу заҳира ҳам камайишда давом этмоқда.

Мана шуларни ҳаёдан ўтказар экансан, ўз-ўзидан савол туғилади: хўш, республикамизда, хусусан пойтахтимиз Тошкентда табиатнинг бу инъомидан қандай фойдаланилмоқда? Унинг қадр-қимматини ўрнига қўя олаётганими? Келажакда ҳақида етарлича қайғурилаяптими?

Бу каби ҳақиқат саволларга шаҳар «Сувсос» трести раҳбарлари ва етакчи мутахассислари билан биргаликда жўяли жавоб топишга ҳаракат қилдик.

— Бизда сувдан фойдаланиш жараёни уч босқичдан иборат, — дейди шаҳар «Сувсос» трести бошқарувчиси Зокир Солиҳжаев. — Биринчиси — сувни жамлаш, иккинчиси истеъмолчиларга етказиб бериш, учинчиси эса

Нархи эса кимгадир арзон, кимгадир қimmat туолса ажабмас — тоннаси 350 дан 400 АҚШ долларигача.

Модомики, сувни ҳамшаҳарларимизга сифатли қилиб тайёрлаб бериш ҳақида гап бораётган экан, аччиқтош харажатлари хусусида ҳам алоҳида тўхталишга тўғри келади. Аччиқтошнинг чучук сувга нима алоқаси бор, дерсиз? Билингки, кўкман кезлари қорларнинг эриши, ёмғир, жала, дўларнинг кўпайиши оқибатида сувлар лойқаланади, бутаналашади. Шаҳар сув ҳўжалиги ходимлари ана шу сувларни ҳам аҳолига истеъмолбоп даражада етказиб бериш учун ҳар суткада баъзида 30 тонна, баъзида эса 40 тоннагача аччиқтош сарфлашади. Бунинг ҳар тоннаси эса Ўзбекистонимизга 140 долларга тушади. Булар-ку, ичимлик сув тайёрлаш жараёнидаги баъзи, лекин зарурий сарф-харажатлар. Унинг таннарига келсак, биласиз, бир кубметр сув деганимиз минг литрга тўғри келади. Шунча сувни қиёмага етказиб, сизу бизни таъминлаш учун 4 сўм сарflanмоқда. Демак, бир кубметр сув таннари Тошкентимизда тўрт сўмданга тўғри келяпти. Лекин, истеъмолчиларга тўрт сўм эмас, бир сўм саксон бир тийин ҳисобидан етказиб берилмоқда. Аммо сув ҳақини тўлаш пайтида кўплаб ҳамшаҳарларимиз бўйин товлаётганликларини қандай баҳолаш керак? Икки баробар ҳам нархда сув узлуксиз келиб турса-ю хонадон соҳиби шунинг ҳам тўлашга оғринса, бу қайси инсоф эшигига тўғри келади?!

Арзимаган сув ҳақининг вақтида тўланмаслиги сув қурилмалари, асбоб-ускуналарни янгилаш, таъмирланган чикаришга ва бошқа чиқимларнинг ўрнини қоплашга салбий таъсир кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам шу тоифадаги айрим ҳамшаҳарларимизга халқимизнинг «Ҳисобли дўст айрилмас», деган қадимий мақолини эслаб ўтиш жоизга ўхшайди.

Булардан келиб чиқиб айтмоқчи бўлганимиз — назаримизда, бизда ҳали сувдан оқилона фойдаланиш тушунчаси етарли даражада шакланган эмас. Ҳали ҳам кўпчиликда сувга табиатнинг битмас-туганмас неъматидек қараш олайти мавжуд.

Ушбу мақолани тайёрлаш жараёнида «Сувсос» трести сув ўтказгич тармоқлари бошқармасининг бош муҳандиси Баҳодир Аҳмадзонов билан ҳам суҳбатлашдик.

У киши бурноғи йили Американинг Колорадо штатидаги Форт Коллинз ва Денвер шаҳарларида салкам бир ой бўлиб, хоризлик ҳамкасбларининг ишлари билан яқиндан танишган. Унинг таассуротларга бой кўп гапларини келтириб ўтирғилик-да, мана бу сўзларига эътиборингизни жалб қилайлик.

— Америкага сафар давомида на саноят корхоналарида, на хусусий уй-жойларда ва на кўча-кўйда сувнинг беҳудга оқиб ётганига бирор марта ҳам кўзим тушмади. Уларда сувнинг қадри ниҳоятда баланд экан. Чиқарган хулосам шу бўлдики, сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш учун ҳар бир кишида энг аввало унга муносабат тубдан ўзгариши, бошқачароқ қилиб айтганда, сувдан фойдаланиш маданияти юқори бўлмоқлиги керак...

Тўғри, Тошкентимизда ҳам жаҳон андозаларига асосланиб, мана иккинчи йилдирки, биринчи навбатда ҳовили уйлари сув ўлچағи ўрнатилга бошланди. Ҳозиргача бу қурилмалар б мннгдан зиёда ўрнатилиб, ундан фойдаланилмоқда. Бу, албатта, сувнинг сифатини ошириш ва ундан тежаб-тергаб фойдаланишга қўл келиши, шубҳасиз.

Лекин бу ишни бирданга ижобий ҳал этиб бўлмаслиги, вақт ва маблағ билан боғлиқлиги кўпчиликка аён.

Сув инфлослянининг олдини олиш ҳам фоят муҳим масала. Бу ҳақда ҳам кўп гапирилапти. Лекин таассуфлар бўлсинки, натижаси ҳамон кўнгилдагидек эмас. Шаҳримиз худудидан ўтайдиган катта-кичик ариқ ва анҳорларнинг суви истеъмол қилиш у ёқда турсин, ювиниш-чўмилишга ҳам ярамайди, экологик талабларга тўлиқ жавоб берадиган даражада тоза эмас. Оқар сувлар таркибида фенол, мис, нефть маҳсулотлари миқдори кўпайса кўпайяптики, камаяётгани йўқ. Боз устига, фаррошларнинг ариқларга ахлат сулуриб туширишларини кўп бор кузатамиз.

Айрим жойларда водопровод қудуқларининг қопқоқлари йўқолиб кетган. Бу эса очиқ қудуқларга билиб-билмай ахлат ташлаш ҳолири содир этилишига сабаб бўлмоқда. Бу тозалик қонун-қоидаларига мутлақо зид эканлигини ҳамма ҳам тушуниб етмаяпти.

Бундай ноҳуш ҳолатларга оид мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Лекин ушбу мақоладан шаҳарда сувдан фойдаланиш ўз ҳолига ташлаб қўйилган экан-да, деган хулоса чиқармаслик керак. Биз бу фикрдан йироқмиз. Сувни истеъмол қилишни қатъий чегаралаб қўйиш зарур, деган мулоҳаза ҳам биздан бегона. Балки ҳозир бу масалани кўндаланг қўйишнинг мавриди эмасдир ва бунга ҳозирча имконият, шарт-шароит ҳам йўқдир.

Асосий гап мезёр устида, диёнат доирасидан чиқмаслик, беўлчовдек туюлган сувни инсоф тарозуси билан ўлчаб сарфлаш, уни тежаб-тергашни ҳар кимнинг виждони назорат қилмоғи лозимлиги, ариқларни мусаффо сақлаш, оқар сувларнинг зилол бўлишини таъминлаш хусусида бормоқда.

Хулосалаб демоқчи бўлганимиз: донолар азал-азалдан зарга қиёслаб келган муқаллас неъматни — хоҳ у кран суви, хоҳ ариқдаги оқар сув бўлсин — ҳар қатрасини қадрлаш, кўз қорачигидек асраш, муҳофаза қилиш, уни булғамай, гўборламай тоза-покиза ҳолатда, мўл-сероблигича бўлғуси авлодга етказиш ҳаммининг ва ҳар биримизнинг виждон ишимизга, эзгулик юмушимизга, муқаллас бурчимизга, кундалик вазифамизга, иймону эътиқодимизга айланмоғи керак. Бу юксак бурч инсонларнинг она-табиат олдидидаги фарзандлик бурчи бўлиб, у ҳар биримизни ҳаммаша мангуликка дахлдор этиб туради.

Ортиқали ТИЛОВБЕРДИЕВ.

Устоз ва шогирд амалий машғулот устида.

Мулоҳаза

НИҲОЛ ЁШЛИКДАН ТАРБИЯЛНАДИ

Ҳозирги кунда ёшларимизнинг тарбияси етарли даражада яхшими? Албатта, юксак тарбияли, одоб-ахлоқи, оқил ва доно ёшларимиз кўп. Лекин, минг афсуслар бўлсинки, етарли тарбия кўрмаган ёшларимиз ҳам йўқ эмас. Бунинг асосий сабаби, менимча, биз катталар кўпроқ турмуш ташвишлари билан бўлиб болаларимизнинг тарбиясига кам эътибор берамиз. Шаҳримиз кўчаларига бир қаранг, подьезд ва йўлаклардаги ахлатлар, қоғоз парчалари, синган ойналар чироклар, топталган гуллар ва синган дарахтларнинг шохлари, деворлардаги ёзувлар — буларнинг аксарияти кичик ва ўрта ёшдаги болаларимизнинг «хизматлари» эмасми? Уйлаб қўрайлик. Нима учун шаҳримиз кўчаларида мевали ва манзарали дарахтлар, гуллар асосан кўрикланадиган ёки панжара билан ўралган жойлардагина ўсади. Бунинг асосий сабаби юмшоқ қилиб айтадиган болаларимизнинг «бебошлиғи»дан кўрққанмиздан эмасмики? Халқимизда яхши бир ибора бор — кўчада ўсган гул ёки мева дарахти — кўчаники, халқники. Кўпгина шу иборани кўпчилигимиз нотўғри тушунамиз ва баъзан биз катталар ҳам кўчадаги меваларни бемалол олаверамиз.

Бу билан ёшларга ёмон ибрат бўлаётганимизни сезмаймиз ҳам. Ҳа, кўчадаги мева, гул ёки дарахт — булар кўпчиликини. Шунинг учун ҳам уларни ўзимизникидан ортиқ асрашимиз ва авайлашимиз керак. Ёки яна бир мисол: кўчада ўтиш мумкин бўлмаган жойлардан ҳам бемалол ўтиб кетаверамиз. Аслида бундай шовиша-шошарлик билан гулларни топташ, ўсимликларни қуритиш ёки хавфли йўл ҳаракати ҳолатини пайдо қилишдан бошқа ҳеч нарсага эришмаймиз.

Бизнинг фикримизча, атрофимиздаги гўзалликлар, моддий неъматларнинг оз ёки кўлиги бизга боғлиқ эмасдек, кимдир уни яратиши керакдек (шунинг учун у ойлик олади-да), биз эса хоҳласак ва хоҳламасак ҳам, улар яратилмагандай туюлади бизга.

Яратилган ҳиссини, мустакил ўз фикри ва кўли билан моддий ёки маънавий бойлик яратиш заковини ҳис қилиш баътини ҳозирги замон тадбиркоридан, ижодкоридан суранг. Шундай бахтга ким бир бора мўъассар бўлган бўлса унга яна ва яна интилаверадиган, энг асосийси бошқалар меҳнатининг қадрига етати. Бола ёшликдан меҳнатнинг нима эканлигини тушуниши, ҳалолликнинг нақадар буюк неъмат эканлигини ҳис қилиши лозим.

Мухаммадзаҳаб ИСМАНОВ, профессор.

Ҳамкорлик

АЛОҚАЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Жаҳон иқтисодий ва дипломатия университетидан чет тилларни ўқитиш жараёнига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Олий ўқув юртининг халқаро иқтисодий муносабатлар инглиз тили кафедраси орқали амалга ошириляётган таълимий тадбирлар ҳам яхши натижалар бермоқда.

Ҳозир бу кафедрани Америка ва Италиядан таклиф этилган ўқитувчилар ҳам талаба ёшларга инглиз тилини пухта ўргатиш билан шугулланмоқдалар. Улар бўлажақ ёш дипломатлар малакасини оширишда чет эл илгор тахрибларидан фойдаланилмоқдалар.

Бугунги кунда кафедранинг халқаро алоқалари кенгайиб кетди. Американинг Ўзбекистон элчихонаси билан тузилган ўзаро ҳамкорлик шартномаси бўйича янги ўқув дастури ишлаб чиқилди. Ана шу дастур асосида уюшти-

риляётган ўқув машғулотларини олиб бориш учун америкалик ўқитувчилар Тошкентга келишди. Улар олий ўқув юртида уюштирилаётган инглиз тилини ўқитиши тақомиллаштириш семинарига координакторлик қилиб, университет мутахассислари малакасини тақомиллаштиришга амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Кафедранинг бу каби ибратли фаолияти натижаси ўлароқ катор янги ўқув адабийетларини яратишга киришилди. Инглизча-ўзбекча сўзлашгич кўлланмасини тузишда ҳам бу алоқалар қўл келди. Ушбу янги лугат халқаро иқтисодий муносабатлар соҳаси мутахассисларига яхши совға бўлади.

Ўқув йили таралдуди

ДАРСЛИКЛАР МАҲАЛЛАДА ТАРҚАТИЛАДИ

Янги ўқув йили арафасида республикамиздаги умумтаълим мактаблари зарур дарслик ва ўқув адабийетлари билан қуроллантирилмоқда. Бундай тадбирни бевосита жойларнинг ўзида, маҳаллаларда ҳам амалга ошириш йўзга қўйилмоқда.

Пойтахтимизнинг Мирзо Улугбек туманидаги «Феруза» маҳалласи ҳам бундай қулайлидан фойдаланилмоқда. Маҳалланинг кам таъминланган ҳамда кўп болали оилалар ўқувчи фарзандларига эса дарсликлар бепул берилдиликдан бўлди. Гап шундаки, «Феруза» маҳалла қўмитаси тумандаги 205-ўрта мактаб педагогик жамоаси билан маслаҳатлашиб, ёрдамга муҳтож оилалар рўйхатини тузиб чиқди. Бу оилалар ўғил-қизларига дарсликларни сотиб олиш учун ёрдам пули акратилди.

Мактаб педагогик жамоаси «Ўқитувчи» наشريёти билан шартнома тузиб, ўқув адабийетларини тўғридан-тўғри билим ўчоғига олиб келиш тадбирларини кўрди. Шу тариқа мактабнинг барча ўқувчиси ўз вақтида дарсликлар билан таъминланмоқда.

Ажратилган ёрдам пули ҳисобидан ҳам шу йўл билан ўқув адабийетлари мактабга келтирилиб, маҳаллада тарқатилди.

«ПОЧТА ХИЗМАТИ» МУТАХАССИСЛАРИ ТАЙЁРЛНАДИ

Бугунги кунда ҳам почта хизмати ўз салохиятига эга. Шу соҳа ходимларига бўлган талаб ва эҳтиёж ортиб бораётганлигининг боиси ҳам ана шундан. Почта хизмати жамиятимиз ҳаётида муҳим ўрин тутаётганлиги инобатга олиниб, «Почта хизмати» йўналишида олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш тадбирлари кўрилди. Тошкент электр техника алоқа институтида бу ихтисосликдан ўқув машғулотлари йўлга қўйилди деган бўлди. Олий ўқув юртининг иқтисод факультетида янги ўқув йилидан эътиборан «Почта хизмати» мутахассисларини тайёрлашга киришилди.

Янги мутахассислик бўйича тахсил қўрайдиган талаба ёшларга бакалавр ихтисослиги берилди. Соҳанинг илмий йўналиши билан қизиққан талабалар ўқишни битиргач, магистратурада тахсил оладилар ҳамда магистр даражасига эга бўладилар.

«Почта хизмати» мутахассислари почта алоқа корхоналарида, почта-молия хизматиде ва алоқа тизимининг шу каби бошқа тармоқларида ишлаш учун йўланмалар оладилар.

Ақбар АЛИЕВ.

ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

Шамолдан қувват олиб ишлайдиган биринчи телефон станцияси Польшанинг Лешчинск воеводлигидаги Липино қишлоғида ишлаб бошланди. 18 метр баландликдаги минорага ўрнатилган двигателъ шамолнинг тезлиги секундига уч ярим метрга етиши биланок ишга тушади ва икки киловатт қувват беради. Шамол кучайиб, секундига 10–12 метр тезликда эсганида қувват 16 киловаттга етдики, бунча қувват станцияга қўпик қилади, шунинг учун ортиқча қувватдан станцияни ҳамда почта бўлимини иситишда фойдаланилади. Бунинг муҳим жиҳати шундаки, бу ёрларда кучли шамоллар асосан куз, қишда бўлади. Липинода Яйлинг ўртача 210 кун мобайнида анчагина кучли шамол эсиб туради, бошқа вақтларда станция аппаратлари электр тармоғидан қувват олади. Йил давомида шамол двигателъи ўн тонна кўмининг тежаб қолиш имконини беради.

Польшалик мутахассисларнинг фикрича, мамлакатдаги яна мингга яқин мўъажжанига телефон станцияларини шамолдан қувват олиб ишлашга ўтказиш мумкин.

Кўп қаватли бинолар шаҳримиз кўрки.

Луқма

БОЛАЛАРГА ҚУЛАЙЛИК ҚАНИ?

24-уйда яшовчи бир гуруҳ ота-оналар. — Агар сиз ҳам бир келиб-кетсангиз, бунга ўзингиз яққол гувоҳ бўласиз. Янги кўчиб келган пайтимизда уйимиз атрофида кичкина майдончада болалар учун спорт ва ўйин жиҳозлари мавжуд эди. Лекин айрим ўзбошимча кимсалар ҳозирги пайтда бу жиҳозларни кўчириб ташлаб, автомобиллари

учун гаражлар қуриб олишган. Натижада фарзандларимиз йўлда ҳамда ушбу темир саройларнинг устида ўйнашга мажбурлар. Ахир болаларимизни куннинг иссиқ дам-

ларида, кечки вақтларда уйга қамаб ўтира олмаймиз-ку. Шу боис ҳам доимо хавотирдамиз. Бу ҳақда туман раҳбарларига бир неча мурожаат мурожаат қилдик, лекин ҳеч қандай ёрдам ололмадик. Ахир келажакимиз давомчилари бўлган ёш фарзандларимизга эътибор қани?

Тумандаму бу ишга мутасадди ўртоқлар бу ниятга қўшилишармикан? Шу ҳақда улардан жавоб кутамиз.

Шарифа ИЛЁСОВА.

Тежамкор бўлайлик

ТОМЧИСИ

ТИЛЛОГА ТЕНГ

Бола — бола-да, доимо кўчага ошиқадиган мактабдан, боғчадан келгандан кейин ҳам маҳалладаги ўртоқлари билан мириқиб ўйнагиси, яйрагиси келади. Опанинг эса доим жони хаалак: боласи қиқилмадики, ифлос жойида ўйнамаптими... кўчага қарагани-қараган. Айниқса, ўйингиз атрофида болалар ўйнайдиган биронта жой бўлмаसा, унда кўринг томошани.

«Ана шундай хавотирланган ва томоша биз яшаётган жойда мавжуд, — деб

шикоятчўйлабди Яқкасарой туманидаги 1-Мироқилов кўчасига жойлашган 9 қаватли

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 19 июлдаги «1999 йил 1 августдан иш ҳақи, пенсия, стипендия ва ижтимоий нафақаларнинг миқдорларини ошириш тўғрисида»ги Фармониغا асосан ижтимоий таъминот муассасалари томонидан пенсия ва нафақаларни қайта ҳисоблаш ишлари олиб борилмоқда. Бу ҳақда Тошкент шаҳар ҳокими ижроия Маҳкамаси ижтимоий таъминот бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Каримберди ГАНИЕВ қуйидагиларни маълум қилди:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 19 июлдаги «1999 йил 1 августдан иш ҳақи, пенсия, стипендия ва ижтимоий нафақаларнинг миқдорларини ошириш тўғрисида»ги Фармониغا асосан 1 августдан бошлаб қуйидаги энг кам миқдорлар белгиланди:
— иш ҳақининг энг кам миқдори — 1750 сўм;
— ёшга доир тўлиқ стаж билан меҳнат пенсиясининг энг кам миқдори — 3340 сўм;
— болаликдан ногиронлар учун нафақалар миқдори — 3340 сўм;
— зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ва ногирон фуқаролар учун нафақалар миқдори — 2025 сўм.

Жорий йилнинг 1 августидан бошлаб пенсияларнинг барча турлари ўрта ҳисобда 1,4 бараварга оширилди. Пенсияларга бериладиган устама ва қўшимчалар Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлигининг қўлланма хати асосида Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони ўз вақтида бажариш учун 1999 йил 20 июлдан барча туман ижтимоий таъминот бўлиmlарига қайта ҳисоблаш ишлари олиб берилмоқда ва пенсиянинг янги миқдори тўланмоқда.

Тошкент шаҳри бўйича ижтимоий таъминот бўлиmlари томонидан ҳаммаси бўлиб 326739 киши пенсия ва нафақалар олади. Улардан:
— пенсия олувчилар — 308933;
— ижтимоий нафақа олувчилар — 17806.

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 3 сентябрдаги «Фуқаро-

ларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунига асосан тайинланган пенсияларнинг қайта ҳисоби пенсия ишидаги мавжуд иш ҳақлари 1999

1978 — 1979 йиллардаги 12 ойлик иш ҳақи замонавийлаштирилиб, 9876 сўм 84 тийинни ташкил этган, 45 йиллик иш стажига учун ўртача ойлик иш ҳақининг 75 фоизи, яъни 9876, 84 x 75 фоиз — 7407 сўм 63 тийин асосий пенсияга уруш қатнашчиси бўлгани учун энг кам иш ҳақининг 50 фоизи, яъни 1750 x 50 фоиз — 875 сўм миқдорда устама берилди, умумий пенсия миқдори 8282 сўм 63 тийинни ташкил этди.

3. 1999 йил 1 августдан II-гурух уруш ногиронининг пенсияси қуйидаги тартибда қайта ҳисобланди:

Фармон ва ижро

ПЕНСИЯЛАРНИНГ ЯНГИ МИҚДОРИ

1 йил 1 августдан жорий қилинган тузатуви коэффициентларни қўлланган ҳолда замонавийлаштирилди ва янги ўртача ойлик иш ҳақидан меҳнат стажига мос равишда фоиз ҳисобида пенсия миқдори аниқланди.

Мисоллар: 1. 1999 йил 1 августдан умумий касаллик бўйича I-гурух ногиронининг пенсияси қуйидаги тартибда қайта ҳисобланди:

8600 сўмлик замонавийлаштирилган ўртача ойлик иш ҳақига эга бўлган бир фарзанди харбий хизмат бурчини бажаришда вафот этган, умумий касаллик бўйича I-гурух ногиронининг пенсияси миқдори 1999 йил 1 августдан қайта ҳисобланиб, 7255 сўм 50 тийинга етказилди. Бунда пенсиянинг асосий миқдори 5418 сўм (8600 x 63 фоиз — 8 йиллик ортқиқа стажига бор) + I-гурух ногирони учун устама ҳақ 1312 сўм 50 тийин (1750 сўм x 75 фоиз) + вафот этган ўғли учун устама ҳақ 525 сўм (1750 x 30 фоиз).

2. Ёшга доир пенсия олувчи иккинчи жаҳон уруши қатнашчисининг пенсияси 1999 йил 1 августдан қуйидаги тартибда амалга оширилади:

Замонавийлаштирилган ўртача иш ҳақи (1977 — 1981 йиллар учун) 8662 сўм 86 тийинни ташкил этди, умумий меҳнат стажига 45 йил. Бунда 8662,86 x 75 фоиз — 6497 с. 14 т. — асосий пенсия миқдори. II-гурух уруш ногирони учун устама 2625 сўм (1750 x 150 фоиз). Умумий пенсия миқдори 9122 сўм 14 тийин.

4. Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат ичкарисидан ишлаган пенсионернинг умумий иш стажига 40 йил. 1973 йилдан 1977 йилгача ойлик иш ҳақлари замонавийлаштирилган миқдори 8797 сўм 93 тийин. 1999 йил 1 августдан пенсия миқдори: 8797,93 x 75 фоиз — 6598,44 — асосий пенсия миқдори, 1750 x 30 фоиз — 525 (энг кам иш ҳақининг 30 фоизи) — уруш вақтида ишлагани учун устама ҳақ. Пенсиянинг умумий миқдори 7173 сўм 44 тийинни ташкил этди.

5. Бир оила аъзосига боқувчисини йўқотганлик пенсияси 1999 йил 1 августдан қуйидаги тартибда қайта ҳисобланди:
Боқувчининг меҳнат стажига 17 йил, талаб қилинган стаж 7 йил. 1988—89

йиллардаги 12 ойлик иш ҳақи замонавийлаштирилганда 4735 сўм 73 тийинни ташкил этди. 10 йил ортқиқа стажига учун 5 фоиз, яъни 4735,73 x 5 фоиз = 236,78 + 1670 (боқувчисини йўқотганлик учун энг кам пенсия миқдори). Пенсия миқдори 1906 сўм 78 тийинни ташкил этди.

Уртача иш ҳақи Қонуннинг 31-моддасига асосан энг кам иш ҳақининг 7 баравари билан чегараланади, яъни бу миқдор 1 августдан бошлаб 12250 сўмни ташкил қилади. Агар замонавийлаштирилган иш ҳақи 12250 сўмдан ошиб кетса, у ҳолда пенсия ушбу миқдордан ҳисоблаб чиқилади:

15 йил ортқиқа иш стажига мавжуд бўлган ёшга доир пенсия олувчи эркак кишининг 1999 йил 1 августдан янги тузатуви коэффициентлар қўлланилиб, аниқланган ўртача ойлик иш ҳақи 15677 сўмни ташкил қилди. Янги ўртача ойлик иш ҳақи энг кам ойлик иш ҳақининг 7 бараваридан ошиб кетганлиги учун у 12250 сўм билан чегараланади ва қайта ҳисобланган пенсия миқдори 8575 сўмни ташкил этди, яъни 12250 сўмнинг 70 фоизи.

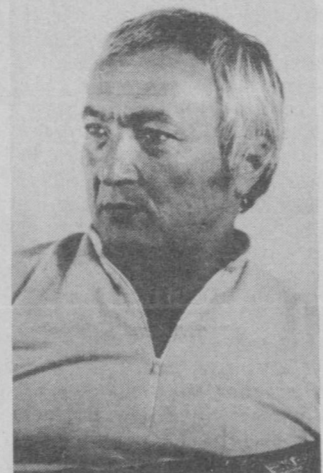
Барча пенсионерлар ва нафақа олувчилар янги миқдордаги пенсияларини август ойида алоқа бўлиmlари ёки жамғарма банкларидан оладилар. Ишловчи пенсионерлар пенсияларини иш жойларидан олишлари сабабли уларга ҳам пенсияни янги миқдорда тўлаш учун корхона, ташкилот, муассаса раҳбариятлари ишловчи пенсионерларнинг «Тошпириқнома»ларини яшаш жойлари бўйича туман ижтимоий таъминот бўлиmlарига топширишлари лозим.

Агарда янги Фармонга асосан қайта ҳисобланган пенсия ёки нафақаларнинг янги миқдорлари юзасидан саволлар туғилса, пенсионерлар турар жойлардаги ижтимоий таъминот бўлиmlарига мурожаат этишлари ёки шаҳар ижтимоий таъминот бўлиmlига 136-10-81 рақамли телефон орқали қўнғирок қилишлари мумкин.

Ильмира ЗАЙНУДИНОВА ёзиб олди.

«СИНОВ МАНЗИЛИ»

Бу шеъринг тўпلام алақачонлар ўқувчилар жавонидан жой олган. Биргина бу шеъринг даста эмас, балки «Хадемай баҳор келади», «Тонг», «Умидбахш кун», «Хур чўққилар», «Нон таъми» каби ҳикоялар, «Кичик хонадон», «Навбахор», «Баҳор» қиссалари, «Номалум қуш» романи ва «Поклавиш соҳили» каби бир неча насрив ва шеъринг китобларининг муаллифи ёзувчи Уктам ҲАКИМАЛИ 60 баҳорни қаршилади. Унинг юқоридаги «Синов манзили» деб номланган шеъринг тўплами эса гўё Уктамжоннинг босиб ўтган йўли учун синов вазифасини ўтагандек кўринади.

Мухаббат, деб кедим адоқсиз фироқ, Мен уни учратдим кечкиб бироқ, Мухаббат меҳробни ёритди чироқ, Чироқсиз кечлар қўзидаи узоқ.

Деразам ортида шовуллаб ўрмон, Висол қушин чорлар хилватлар томон, Синаққан ҳисларим ўртаниб чунон — Аламгар юракка бермайду ормон.

Куз кутдим, қиш кутдим ва кутдим баҳор, Ул малак васлини кутдим оч-наҳор, Кун кутдим, тун кутдим ва кутдим сахар, Ишқ тожин изларди ул шамсу қамар.

Тентираб, адашиб, чекиб изтироб — Кириб келди орзу-орзу-моҳитоб, Армон тоғларини қўпори шамол, Энди ёшларимга тилайман иқбол.

Толе тунги, нечун сайрамас булбул? Илоҳий бир оҳанг тилайдур сумбул...

Бир манзил — нотаовон тушадир ёдга, Ифбатдай покиза, масвум қизчалар — Ва қорлар манзили — оппоқ кечалар, Оҳ, тўлиб кетади кўзим фарёдага.

Қор бўрон остида қолар болалар, Чинқириб қочди енгилган қизлар, Қон илғаб ётади болалик излар, Нечун исён қилмас интиқ далалар?

Илоҳий бир шувала этар мунтазир, Илғаб топилман нурий меҳварга.

Саховат сўрайман рангин кишварга, Сукутга толади тоғлар беназир.

Кўзлари паршон, сочлар паршон — Мозийси паршон — узоқ галхона — Термулиб туради мушфиқ — девона — Шуваллар бағрида қизча бағри қон.

Ушамлас орзулар тўйдирар жондан, Кечинга ҳозирлар ҳапто жоҳондан.

Бағримда тўлганар ярадор бир жон, Илтижо қиладур раҳимига чунон, Оҳ, нақадар гаштидур муҳаббат фасли, Нечун вожиб ўли айрилиқ асли?

Айрилиқ яқиндур, сезадур юрак, Умр хазон бўлай шу тунга ишқар, Унутмак мушқудир васлини бешак, Висол деб ўртанай хотир — бу тўшак.

Оҳ, нақадар ҳазиндур аёллар тори, Иймоним тилкалар уларнинг зори, Кўзларим ўпадур сийнасин маъзун, Нотаовон мозиим чеклар беун.

Қайдадир чирқирар арвоҳлар гирён, Севега излайдур вафодни ошён, Меҳробга топинар айрилиқ ҳамон, Унга ҳамовард эрур ёшларим шу он.

Харидор топилмас сеवेга бузун, Номоҳрам тўшақда илғайман дилхун, Уктам ҲАКИМАЛИ.

Фавворалар дилларга ором бағишлайди.

Турмуш чорраҳаларида

ДИЛ ЎКИНЧИ

(Воқеий ҳикоя)

Баҳорнинг ёмғирли кунларининг бирида қаттиқ шамоллаб ётиб қолдим. Кўрсанга келган шифокор дори-дармонлар ёши билан бирга ўрнимдан турмасдан ётишим кераклиги, акс ҳолда касаллиқнинг асорати қолиши мумкинлигини айтиб кетди. Болаларимни ҳам ҳоласи олиб кетган. Ўтавериб жонимга теккач, ўзимиз нешайвонидан кўчага қарайман. Шаҳарнинг марказидаги бу кўча ҳам доимийдек серхаракат. Кимдир у ёққа шошилади, кимдир бу ёққа. Фақат...

Фақат бир аёл эрталабдан бери «дом»имиз ёнидаги дарахтлар тагида ўтириб олиб хаёл суради. Ўзбек аёли. Бу ерда яшовчи ўзбеклар бармоқ билан санарли бўлганлиги учун ҳам бу аёл дарров диққатимни тортиди. Ёнида икки ўғли ҳам бор экан. Кичикроғи онаси ёнида ёғочдан от ясаб, у ёқдан бу ёққа чопқиллаб ўйнаб юрибди. Каттароғи эса... сал нарироқда садақа сўраб ўтирибди.

Орадан бир ҳафта ўтди. Ҳамон ўша аҳвол. Эрталабдан то ярим кечагача ўтиришди. Сўнг, қаергадир кетишди. Қаерга? Иккита фарзанди билан бу бечора аёлнинг борадиган жойи бормикан? Бу аёл ўзи ҳақиқатан ҳам бечорамми? Ким, қайси бешафқат уни бу аҳволга солди? Ўзимга ўзим мана шундай саволларни беравериб қийналиб кетдим. Ва, албатта ўша аёл билан гаплашганимни ният қилдим.

...Фотима (ўша аёлнинг исми) билан дардлашим, сўхбатлашим унчалик қийин кечмади. Дастлаб болаларига ул-бўл егулик билан пул олиб чиқиб бердим. Сўнгра болаларимни олиб улар ўтирган ердаги ўриндиққа ўтирдим. Фотима ўзи гап бошлади.

— Каттангиз қиз экан-да? — Ҳа, қиз. — Онангга вафодор бўлгин, қизалок, ҳеч қачон, ҳар қандай вазиятда ҳам онага хиёнат қилма, — деди қизимга. Жажжи қизим эса бу гапларнинг маъносига тушунмай бир унга, бир менга қарайди. — Сизга кимдир хиёнат қилганми? — Ҳа... хиёнат тўғрисида шу куйга тушганман... Биласизми, биз эрим билан бир-биримизни севиб турмуш қургандик. Дастлаб жуда ҳам яхши яшадик. Орада учта фарзанд туғилди. Лекин, ширин ҳаётимиз кўпга чўзилмади. Оилага, эр-хотин орасига учинчи шахс, ўзга аёл кириб келди. Эрим менга хиёнат қилди. Ўша кундан буён эрим мен учун ҳам, фарзандларим учун ҳам — ўлган. Аҳралишиб кетдик.

ФУҚАРОЛАР МУҲОФАЗАСИНИ ЎЙЛАБ

Фуқаро муҳофазаси йўналишида олиб бориладиган тадбирларнинг илмий асосланиши — бу инсонлар ҳаётини сақлаб қолиш, фавқулодда вазиятлар юз бериши ҳақидаги ҳамаётнинг, оқибатларини ёнгилаштириш ҳамда табиат ва жамиятга келтирилиши мумкин бўлган зарарни қамайтириш кафолатидир.

Фавқулодда вазиятлар азирлатиб эндигина уч ёшга киришга қарамадан, унинг қошида Фуқаро муҳофазаси институти ташкил этилди. Институт Низомига асосан Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва ҳаракат қилиш давлат тизимининг юқори маъракали муҳассисларини тайёрлашда бош ўшма-услубий ва илмий-педагогик марказ ҳисобланади. Шу билан бирга Фуқаро муҳофазаси институтининг зиммасига фавқулодда вазиятлар илмий муаммоларини ҳал қилиш, фуқаро муҳофазаси борасидаги илмий йўналишни шакллантириш юклатилган. Бу борада ҳозирда институлда 4 нафар фан докторлари, 10 нафар фан номзодлари фаолият кўрсатмоқда. Қисқа вақт ичидаги изланишлар шунинг қурсатдики, республикамиз академик ва тармоқ илмий-тадқиқот институтиларида экология муаммоларини ҳал қилиш билан бирга, қисман фуқаро муҳофазаси борасида илмий-тадқиқот ишлари олиб боришмоқда. Бу ташиқлотлар ўз тармоқ йўналишларида фавқулодда вазиятларга олиб келувчи табиий ва техноген ҳодиса ва жараёнларни ўрганиб, баҳолаш ва башорат қилиш борасида илмий изланишларни олиб борадилар. Лекин, агарда ҳалокат, авария, табиий офат ва бошқа фавқулодда вазиятлар юз берса нима бўлади, нима қилиш керак деган савол очиб қолди.

Бу саволни илмий асосланган жавоб бериш учун фавқулодда вазиятлар вазирлигида вазир, генерал-майор, ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор Б.Қосимов раҳбарлигида илмий йўналишлари аниқлаш ва уни ечиш борасида тadbирлар ўтказилмоқда. Хар бир соҳанинг ўз илмий йўналиши бўлгани каби фуқаро муҳофазасининг ҳам илмий йўналиши бўлиши керак. Уни қилиш учун: «Ўйлаш мумкин бўлган фавқулодда вазиятлар ва уларнинг ҳаффини баҳолаш, башорат қилиш ва олдини олиш, фавқулодда вазиятлардан қўриладиган зарарни қамайтириш, фавқулодда вазият ва уларнинг оқибатларини тугатиш, аҳолини ва раҳбар ҳодимларни фавқулодда вазиятларда ҳаракат қилишга тайёрлаш ва ўқитиш усулларини ҳамда фуқаро муҳофазаси меъёри ва ҳуқуқий асосларини ишлаб чиқиш», деб белгилан мумкин. Кўриниб турибдики, бундай кўпқиррали йўналишда иш олиб бориш, фуқаро муҳофазаси бўйича қатор илмий муаммоларни ечиши, ҳамда вазирликлар, тармоқлар ва ҳокимиятларни ҳам тармоқ даражасида, ҳам худуд миқёсида биргаллик ҳаракат қилиши тақозо этиди. Лекин шунинг ҳам таъбири бўлиб, фавқулодда вазиятлар масалаларини ҳал қилиш учун қўллар уларнинг амалий томонларини ривожлантиришни талаб этди. Энг аввало фавқулодда вазиятларни кузатиш ва башорат қилиш муаммоларини ечиш, ривожланган мамлакатлар тажрибаларига таянган ҳолда табиий офатлар ва технология халокатларини башоратлаш учун мониторинг тизимини яратиш талаб қилинади.

Бунинг учун аввало фавқулодда вазиятлар содир бўлувчи ҳавфли иншоотлар мониторингининг илмий-услубий ва технологик асосларини яратиш ва уни тузишнинг концепциясини ишлаб чиқиш асосий муаммолардан ҳисобланади. Бу муаммонинг ҳозирги кундаги мавжуд тармоқ (сейсмолог, гидророметерологик, ҳавфли геологик жаёнлар ва б.) мониторинг тизимлари асосида тарини-етилиш мумкин бўлган бўлиши ҳол ечиш мумкин. Бу тизим пировад натижада «Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятлар вазирлиги» мақоми олиши керак. Республикадаги барча табиий вехноген ҳавфли объектларни ҳисобга олиш биларда доимий, узлуксиз мониторинг бўлган бўлиши «Фавқулодда вазиятлар содир бўлиши мумкин бўлган иншоотлар ва табиий ҳавфли объектлар бўйича районлаштирилган қўриқларни ишлаб чиқиш ва республикадаги барча табиий ҳавфли объектларни таъминоти аҳоли ва худудларга тугилиш мумкин бўлган ҳавф даражаси бўйича аниқлаштириш харитасини тузишни талаблади. Бу муаммоларнинг ечими республикада фуқаро муҳофазасининг атомлаштирилган бошқаруш тизимида ахборотларни қўштириш ва классификациялашнинг янги тизимини тузишни ташкил этишни талаб этиди.

Хар қандай иншоот ва жараёни болаш уларни ифодоловчи параметрларнинг вахборотларнинг миқдорига боғлиқ. Шунинг учун фавқулодда ҳодисалар содир этилиши мумкин бўлган иншоотлар ва жараёнлар ахборотлари банкни тузиш ва ундан қилнона фойдаланиш фавқулодда вазиятларга объектив баҳо бериш ва уларни башоратлашнинг илмий ошарида ҳамда уларнинг олдингилиги, келтириладиган зарарини қамайтириш учун керакли тадбирлар ишлаб чиқиш имконини беради.

Юқорида айтилганларни умумлаштириб ягона илмий кўринишга келтирса бўладики, ҳам бўлса қуйидагича номланади: «Фавқулодда вазиятлар давлат тизими атомлаштирилган информацион-бошқариш ва боқарув органларини фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва оқибатларини башорат этиш бўйича қарор қабул қилиш учун тўлиқ ва аниқ ахборотлар билан таъминлаш тизимини яратиш». Албатта ҳозир замон информацион технологиясидан, ҳусан «географик информацион технология» (ГИС-технология)дан, компьютер ва алоқа воситалардан фойдаланиш замон талабига жавоб беришнинг тизимини яратишга имкон беради. Бузим тарихига кирувчи «интеграллашган ахборот ва банк ахборотлар худудлар ва халқ қўралиги иншоотларини фавқулодда вазиятларда муҳофаз қилиш масалалари билан муғлувчи барча ташкилотлар учун ягона очик ахборотлар майдонини тузиш имконияти беради.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики фавқулодда вазиятлар, фуқаро муҳофазаси йўналишида аниқ ахборотлар худудлар ва халқ қўралиги иншоотларини фавқулодда вазиятларда муҳофаз қилиш масалалари билан муғлувчи барча ташкилотлар учун ягона очик ахборотлар майдонини тузиш имконияти беради.

Иброҳим ҲАБИБУЛАЕВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Умумий овқатланиш корхоналарининг ҳурматли ёш вакиллари!

Ўзбекистон Мустақиллиги қўлга киритгандан буён илк бор шу йил октябрь ойида юқори тоифали энг яхши профессионал ошхона ҳодимлари - ошпазлар, қандолатчилар, официнтлар ивонинг учун ҳамда энг яхши «Тематик зийфат столи» учун ҳар йилги танлов байрами ўтказилди.

Танловда совринлар ва қимматбаҳо совғалар таъсис этилган. Улар орасида егил автомобиль, Европа ва Осиё мамлакатларида ўтказиладиган кўрғазма-байрамларда қатнашиш учун хоризга йўланмалар бор.

Танловда қатнашиш шартлари

-ТАНЛОВ ИШТИРОКЧИСИНИНГ ЁШИ 32дан ОШМАСЛИГИ КЕРАК;

Ошпазлар: танлов кўни 4 хил таомнинг ҳар биридан 25 бўлдан/салат, 1,2-таом ҳамда ширинлик, шў шўмладан муаллифлик фирма таомини/ тайёрлашлари шарт.

Қандолатчилар: 2 кг.дан 3 кг.гача вазнда бир хил торт, 1кг.печенье, 25 дондан икки турдаги пироженов ва бир хил миллий пишириқ тайёрлашлари керак.

Официантлар: махсус тематик столи жойлаштириш ҳамда уни безашнинг замонавий дизайнини ҳамда тематикага мувофиқ таомлар рўйқатини тузишлари; юксак савияда хизмат кўрсатишлари шарт.

Қизикқан шахслар ва жамоалардан танловда қатнашиш учун аризалар Ташкий қўмита томонидан Мовароуннаҳр кўчаси, 6-уй, 2-қават, 20-хонада 1999 йил 10 сентябрда соат 9.00дан 18.00гача қабул қилинади. Тошкент шаҳар ҳокимиятининг савдо, хизмат кўрсатиш ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиғриш соҳалари департаменти. Тел. 133-21-68.

АЗИЗ ҲАМЮРТЛАР ВА ЁШЛАР!

СИЗЛАРНИ ҲАМЗА ТУМАНИ МЕҲНАТ ОРГАНИ МАВЖУД БЎШ ИШ ЖОЙЛАРИ ОР БЎЛГАН КОРХОНАЛАР БИЛАН ТАНИШТИРАДИ ВА ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАД

- 1. Тошкент энгил металл конструкциялари жамоа корхонаси (Жаркўрғон кўчаси, 22а. тел: 96-68-50)
— электрпайвандчи — 4-6 даража — ўртача маош — 20.000 с.
— чипта сотувчи
2. «2-автокорхона» (Паркент кўчаси, 263-уй, тел: 96-32-60).
— хайдовчи (В. С. Д. Е тоифали) — ўртача маош — 10.000 с.
— чипта сотувчи — ўртача маош — 7.000 с.
3. «1-қурилиш-тиклаш бошқармаси» трести — «Узплатконструкция»:
— автокран хайдовчиси — ўртача маош — 15.000 с.
— гишт терувчи — 3-4 даража — ўртача маош — 15.000 с.
— бўёқчи — 3-4 даража — ўртача маош — 12.000 с.
— тикловчи — 3-4 даража — ўртача маош — 12.000 с.
— безакчи — 3-4 даража — ўртача маош — 12.000 с.
— сувочки — 3-4 даража — ўртача маош — 12.000 с.
— электрпайвандчи — 4-5 даража — ўртача маош — 12.000 с.
4. «Сифат» акционерлик қурилиш ишлаб чиқариш жамиятига қарашли 36-қурилиш бошқармаси (Зоҳидова кўчаси, 14 а. тел: 93-30-12)
— гишт терувчи — 3-5 даража — ўртача маош — 8.000 с.
— тикловчи — 3-5 даража — ўртача маош — 8.000 с.
— дурадгор — 3-5 даража — ўртача маош — 15.000 с.
— электрчи — 4-5 даража — ўртача маош — 8.000 с.
— электрпайвандчи — 4-5 даража — ўртача маош — 8.000 с.
— ишлаб чиқариш муҳандиси

Фаройиб махсулот сизни сил, пес, псориаз хасталигидан бир умрга фориғ қилади. Т. 75-43-38.

Бош муҳаррир Акмал АҚРОМОВ
Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32
ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.
Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи — 209
Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қўроғ бичими А-2
Буюртма Г-0628

Нашринг етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлиmlарига ёки «Тошкент почтамитига» — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.
Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй